Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

17 päivänä lokakuuta 2013 *

Asetus (EY) N:o 44/2001 — 15 artiklan 1 kohdan c alakohta — Toimivalta kuluttajien tekemien sopimusten osalta — Tämän toimivallan mahdollinen rajoittaminen koskemaan etäsopimuksia — Syy-yhteys kaupallisen tai ammattitoiminnan, jota suunnataan internetin välityksellä jäsenvaltioon, missä kuluttajan kotipaikka on, ja sopimuksen tekemisen välillä

Asiassa C-218/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landgericht Saarbrücken (Saksa) on esittänyt 27.4.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 10.5.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Lokman Emrek

vastaan

Vlado Sabranovic,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (esittelevä tuomari) ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: P. Cruz Villalón,

kirjaaja: hallintovirkamies A. Impellizzeri,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.4.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Lokman Emrek, edustajanaan Rechtsanwalt M. Kurt,

— Vlado Sabranovic, edustajanaan Rechtsanwältin M. Mauer,

— Belgian hallitus, asiamiehinään T. Materne ja J. C. Halleux,

— Ranskan hallitus, asiamiehenään B. Beaupère-Manokha,

— Luxemburgin hallitus, asiamiehinään P. Frantzen ja C. Schiltz,

— Euroopan komissio, asiamiehinään A.-M. Rouchaud-Joët ja M. Wilderspin,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

kuultuaan julkisasiamiehen 18.7.2013 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1) 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat Lokman Emrek ja Vlado Sabranovic ja jossa ovat kyseessä takuuta koskevat vaatimukset käytetyn ajoneuvon kauppasopimuksen tekemisen jälkeen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Asetuksen N:o 44/2001 johdanto-osan 11 perustelukappaleessa todetaan, että ”tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden on oltava hyvä ja niiden on perustuttava periaatteeseen, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin määräytyy pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan perusteella, ja vastaajan kotipaikan tuomioistuin on aina toimivaltainen, lukuun ottamatta joitakin tarkoin rajattuja tapauksia, joissa riidan kohteen tai osapuolten sopimusvapauden vuoksi jokin muu liittymäperuste on oikeutettu. Oikeushenkilöiden kotipaikka olisi määriteltävä itsenäisesti yhteisten sääntöjen avoimuuden lisäämiseksi ja toimivaltaristiriitojen välttämiseksi”.

4 Kyseisen asetuksen johdanto-osan 13 perustelukappaleen mukaan vakuutus-, kuluttaja- ja työsopimusten osalta heikompaa osapuolta olisi suojeltava hänen etujensa kannalta suotuisammilla tuomioistuimen toimivaltaa koskevilla säännöksillä kuin mitä yleiset säännökset edellyttävät.

5 Saman asetuksen 2 artiklan 1 kohdan mukaan kanne henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon jäsenvaltion tuomioistuimissa.

6 Asetuksen N:o 44/2001 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään, että sopimusta koskevassa asiassa toimivaltainen tuomioistuin on sen paikkakunnan tuomioistuin, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä.

7 Kyseisen asetuksen 15 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kun asia koskee henkilön, jäljempänä ’kuluttaja’, sellaista tarkoitusta varten tekemää sopimusta, jota ei voida pitää hänen ammattiinsa tai elinkeinotoimintaansa liittyvänä, tuomioistuimen toimivalta määräytyy tämän jakson säännösten mukaisesti, jollei 4 artiklan ja 5 artiklan 5 kohdan säännöksistä muuta johdu,

– –

c) kaikissa muissa tapauksissa, jos sopimus on tehty henkilön kanssa, joka harjoittaa kaupallista tai elinkeinotoimintaa siinä jäsenvaltiossa, missä kuluttajan kotipaikka on, tai joka millä keinoin tahansa suuntaa tällaista toimintaa kyseiseen jäsenvaltioon tai useisiin valtioihin kyseinen jäsenvaltio mukaan lukien, ja sopimus kuuluu kyseisen toiminnan piiriin.”

8 Asetuksen N:o 44/2001 16 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Kuluttaja voi nostaa kanteen toista sopimuspuolta vastaan joko sen jäsenvaltion tuomioistuimissa, missä tämän kotipaikka on, tai sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kuluttajan kotipaikka on.

2. Toinen sopimuspuoli voi nostaa kanteen kuluttajaa vastaan ainoastaan sen jäsenvaltion tuomioistuimissa, missä kuluttajan kotipaikka on.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

9 Ennakkoratkaisupyynnöstä käy ilmi, että Emrek, jonka kotipaikka oli Saarbrückenissa (Saksa), etsi pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä käytettyä autoa.

10 Sabranovic harjoittaa Spicherenissä (Ranska), joka on lähellä Saksan rajaa sijaitseva kaupunki, käytettyjen autojen kauppaa toiminimellä Vlado Automobiles Import-Export. Hän piti kyseisenä ajankohtana yllä internetsivustoa, jossa mainittiin hänen yrityksensä yhteystiedot, mukaan lukien ranskalainen lankapuhelinnumero ja saksalainen matkapuhelinnumero, joiden alussa oli kyseisen maan kansainvälinen suuntanumero.

11 Emrek sai tiedon Sabranovicin yrityksen olemassaolosta ja mahdollisuudesta hankkia sieltä auto tuttaviltaan eikä edellä mainitulta internetsivustolta, minkä jälkeen hän saapui kyseisen yrityksen toimipaikkaan Spichereniin.

12 Emrek teki 13.9.2010 kuluttajana Sabranovicin kanssa viimeksi mainitun toimitiloissa käytetystä ajoneuvosta kirjallisen kauppasopimuksen.

13 Emrek esitti Sabranovicille myöhemmin Amtsgericht Saarbrückenissä (Saksa) nostamassaan kanteessa takuuta koskevia vaatimuksia. Hän katsoi, että kyseisellä tuomioistuimella oli asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan nojalla kansainvälinen toimivalta tutkia tällainen kanne. Hänen mukaansa siitä, miten Sabranovicin internetsivusto on laadittu, seuraa, että vastapuoli on suunnannut kaupallisen toimintansa myös Saksaan.

14 Kyseinen tuomioistuin katsoi, että Emrekin vaatimus oli jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ei voida soveltaa nyt käsiteltävässä asiassa, koska Sabranovic ei ollut suunnannut kaupallista toimintaansa mainitussa säännöksessä tarkoitetulla tavalla Saksaan.

15 Emrek valitti tästä ratkaisusta ennakkoratkaisupyynnön esittäneeseen kansalliseen tuomioistuimeen ja väitti, että asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ei edellytetä, että osoitetaan syy-yhteys kuluttajan jäsenvaltioon suunnatun kaupallisen toiminnan ja sopimuksen tekemisen välillä. Hänen mukaansa tässä säännöksessä ei myöskään edellytetä, että sopimus on tehty etäsopimuksena.

16 Landgericht Saarbrücken katsoo, että pääasiassa on kiistatonta, että Sabranovicin kaupallinen toiminta oli suunnattu Saksaan. Erityisesti Ranskan kansainvälisen suuntanumeron ja tämän lisäksi myös saksalaisen matkapuhelinnumeron mainitseminen antaa näet vaikutelman siitä, että kauppias pyrkii saamaan asiakkaikseen myös Ranskan ulkopuolella ja erityisesti rajanaapurina olevassa Saksassa asuvia kuluttajia.

17 Kansallinen tuomioistuin toteaa, että vaikka olisi katsottava, että asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan soveltamisen edellytyksenä ei olisi etäsopimuksen tekeminen, on kuitenkin niin, että jotta voidaan välttää mainitun säännöksen soveltamisalan laajentaminen, kauppiaan internetsivuston on ainakin täytynyt olla perustana sopimuksen konkreettiselle tekemiselle kuluttajan kanssa. Se katsoo näin ollen, ettei kyseistä säännöstä voida soveltaa, kun kuluttaja tekee ”sattumalta” sopimuksen ”elinkeinonharjoittajan” kanssa.

18 Tässä tilanteessa Landgericht Saarbrücken päätti lykätä ratkaisun antamista ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Asetetaanko asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tapauksissa, joissa elinkeinonharjoittajan internetsivusto täyttää suuntaamista koskevan edellytyksen, sellainen kirjoittamaton lisäedellytys, jonka mukaan kuluttajaa on elinkeinonharjoittajan ylläpitämällä internetsivustolla rohkaistu tekemään sopimus, eli internetsivuston on oltava syy-yhteydessä sopimuksen tekemiseen?

2) Jos suuntaamisen ja sopimuksen tekemisen välinen syy-yhteys on välttämätön, edellytetäänkö asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa lisäksi sitä, että sopimus on tehty etäsopimuksena?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

19 Aluksi on täsmennettävä, että unionin tuomioistuin on jo vastannut kansallisen tuomioistuimen esillä olevassa asiassa esittämään toiseen ennakkoratkaisukysymykseen asiassa C-190/11, Mühlleitner, 6.9.2012 antamassaan tuomiossa, jossa se katsoi, että asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, ettei siinä vaadita, että kuluttajan ja elinkeinonharjoittajan välinen sopimus on tehty etäsopimuksena.

20 Näin ollen on käsiteltävä ainoastaan ensimmäistä kysymystä, jolla kansallinen tuomioistuin pyrkii pääasiallisesti selvittämään, onko asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohtaa tulkittava siten, että siinä vaaditaan, että väline, jota on käytetty kaupallisen toiminnan tai ammattitoiminnan suuntaamiseen kuluttajan kotipaikan jäsenvaltioon, eli internetsivusto on syy-yhteydessä sopimuksen tekemiseen kuluttajan kanssa.

21 Tässä yhteydessä on todettava ensinnäkin, että asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ei nimenomaisesti säädetä, että mainitun säännöksen soveltamisen edellytyksenä olisi tällaisen syy-yhteyden olemassaolo.

22 Tämän säännöksen sanamuodosta nimittäin ilmenee, että sitä sovelletaan, kun kaksi erityistä edellytystä täyttyy. Vaaditaan ensiksi, että elinkeinonharjoittaja harjoittaa kaupallista toimintaa tai ammattitoimintaa siinä jäsenvaltiossa, missä kuluttajan kotipaikka on, tai millä keinoin tahansa suuntaa tällaista toimintaa kyseiseen jäsenvaltioon tai useisiin valtioihin kyseinen jäsenvaltio mukaan lukien, ja toiseksi, että riidanalainen sopimus kuuluu kyseisen toiminnan piiriin.

23 Unionin tuomioistuin on jo todennut, että olennainen edellytys, josta asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan soveltaminen riippuu, liittyy kuluttajan kotipaikan valtioon suunnattuun kaupalliseen toimintaan tai ammattitoimintaan (em. asia Mühlleitner, tuomion 44 kohta), ja nyt käsiteltävässä asiassa kansallinen tuomioistuin katsoo, että tämä edellytys täyttyy.

24 Toiseksi asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan teleologisesta tulkinnasta on huomautettava, että tämän tuomion 20 kohdassa tarkoitetun syy-yhteyden kaltaisen kirjoittamattoman edellytyksen lisääminen olisi vastoin kyseisellä säännöksellä tavoiteltua päämäärää eli päämäärää suojata kuluttajia, jotka ovat heidän ja elinkeinonharjoittajien välisten sopimusten heikkoja osapuolia.

25 Kuten näet Euroopan komissio on väittänyt ja julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 25 kohdassa, on todettava, että vaatimus, jonka mukaan kuluttajan olisi etukäteen täytynyt tutustua internetsivustoon, olisi omiaan aiheuttamaan näyttöongelmia erityisesti tapauksessa, jossa, kuten pääasiassa, sopimusta ei ole tehty kyseisen sivuston välityksellä etäsopimuksena. Tällaisessa tapauksessa sen välineen, jonka avulla toimintaa suunnataan, eli internetsivuston ja sopimuksen

tekemisen välisen syy-yhteyden toteen näyttämiseen liittyvät vaikeudet saattaisivat tehdä kuluttajille vähemmän houkuttelevaksi saattaa asia asetuksen N:o 44/2001 15 ja 16 artiklan nojalla kansallisten tuomioistuinten käsiteltäväksi, ja tämä heikentäisi näillä säännöksillä tavoiteltua kuluttajansuojaa.

26 Kuten julkisasiamies on kuitenkin myös todennut ratkaisuehdotuksensa 26 kohdassa, on niin, että vaikka kyseinen syy-yhteys ei ole kirjoittamaton edellytys kyseisen 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan soveltamiselle, se voi kuitenkin olla erityisen merkittävä seikka, jonka tuomioistuin voi ottaa huomioon määrittäessään, suunnataanko toimintaa tosiasiallisesti jäsenvaltioon, jossa kuluttajan kotipaikka on.

27 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuin on maininnut yhdistetyissä asioissa C-585/08 ja C-144/09, Pammer ja Hotel Alpenhof, 7.12.2010 antamansa tuomion (Kok., s. I-12527) 93 kohdassa ja tuomiolauselmassa viitteitä, joiden luettelo ei ole tyhjentävä ja jotka voivat auttaa kansallista tuomioistuinta arvioimaan, täyttyykö oleellinen edellytys, jonka mukaan kaupallista toimintaa on suunnattava jäsenvaltioon, jossa kuluttajan kotipaikka on.

28 Lisäksi on huomattava, että vaikka unionin tuomioistuin katsoi edellä mainitussa asiassa Mühlleitner antamassaan tuomiossa, että 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan soveltamisen edellytyksenä ei ole kuluttajan kanssa tehty etäsopimus, se lisäsi kuitenkin tuon tuomion 44 kohdassa kyseiseen luetteloon, joka ei ole tyhjentävä, muita viitteitä, joita ovat erityisesti ”yhteyden ottaminen etäteitse” ja ”kuluttajasopimuksen tekeminen etäsopimuksena” ja jotka ovat omiaan osoittamaan, että sopimus liittyy kuluttajan kotipaikan jäsenvaltioon suunnattuun toimintaan.

29 Jotta vältetään asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohdan soveltamisalan laajentaminen, on todettava, että syy-yhteyttä, josta ensimmäisessä ennakkoratkaisukysymyksessä on kyse, on pidettävä viitteenä ”suunnatusta toiminnasta” samalla tavalla kuin yhteyden ottamista etäteitse niin, että sen seurauksena kuluttaja sitoutuu etäsopimussuhteeseen.

30 Kuten lisäksi julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 33–38 kohdassa, se seikka, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen kauppias on sijoittautunut jäsenvaltiossa toisen jäsenvaltion rajan läheisyyteen yhteen yhtenäiseen kaupunkialueeseen, jolla yhtyvät kahden jäsenvaltion alueet, ja käyttää toisen jäsenvaltion puhelinnumeroa, jonka hän on asettanut tuossa valtiossa asuvien mahdollisten asiakkaidensa käyttöön, jotta nämä välttyvät kansainvälisen puhelun kustannuksilta, saattaa samoin olla viite siitä, että hänen toimintaansa on ”suunnattu” kyseiseen toiseen jäsenvaltioon.

31 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on joka tapauksessa tehdä kokonaisarviointi olosuhteista, joissa pääasian kohteena oleva kuluttajasopimus on tehty, ratkaistakseen, voidaanko asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohtaa soveltaa, ottaen huomioon unionin tuomioistuimen tämän tuomion 27 ja 28 kohdassa viitatussa merkityksellisessä oikeuskäytännössä vahvistamassa luettelossa, joka ei ole tyhjentävä, mainittujen viitteiden olemassaolon tai puuttumisen.

32 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, ettei siinä vaadita, että väline, jota on käytetty kaupallisen toiminnan tai ammattitoiminnan suuntaamiseen kuluttajan kotipaikan jäsenvaltioon, eli internetsivusto on syy-yhteydessä sopimuksen tekemiseen kyseisen kuluttajan kanssa. Tällaisen syy-yhteyden olemassaolo on kuitenkin viite siitä, että sopimus liittyy tällaiseen toimintaan.

Oikeudenkäyntikulut

33 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 15 artiklan 1 kohdan c alakohtaa on tulkittava siten, ettei siinä vaadita, että väline, jota on käytetty kaupallisen toiminnan tai ammattitoiminnan suuntaamiseen kuluttajan kotipaikan jäsenvaltioon, eli internetsivusto on syy-yhteydessä sopimuksen tekemiseen kyseisen kuluttajan kanssa. Tällaisen syy-yhteyden olemassaolo on kuitenkin viite siitä, että sopimus liittyy tällaiseen toimintaan.

Allekirjoitukset